

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 14 april justerades.

§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2022/23:330

Till riksdagen

Interpellation 2022/23:330 Ny utredning om strandskyddet
av Christofer Bergenblock (C)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 2 juni 2023.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 4 maj 2023

Klimat- och näringslivsdepartementet

Romina Pourmokhtari (L)

Enligt uppdrag

Annica Sandberg

Expeditionschef

Interpellation 2022/23:333

Till riksdagen

Interpellation 2022/23:333 Väntetiderna inom cancervården
av Mikael Dahlqvist (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 25 maj 2023.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 4 maj 2023

Socialdepartementet

Acko Ankarberg Johansson (KD)

Enligt uppdrag

Andreas Krantz

Expeditionschef

§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition
2022/23:110 till socialutskottet

Motion
2022/23:2390 till civilutskottet

EU-dokument
COM(2023) 161 till näringsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 28 juni*.

§ 4 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skatteutskottets betänkande
2022/23:SkU13 Skatteförfarande

Civilutskottets betänkanden
2022/23:CU5 Riksrevisionens rapport om Konsumentverkets tillsyn av marknadsföring och avtalsvillkor
2022/23:CU8 Konsumenträtt
2022/23:CU13 Hushållningen med mark- och vattenområden

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande
2022/23:MJU17 Naturvård och biologisk mångfald

Svar på
interpellationer

§ 5 Svar på interpellation 2022/23:283 om revidering av livsmedelsstrategin

Anf. 1 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Malin Larsson har frågat mig hur jag avser att agera för att säkerställa att den nya, uppdaterade livsmedelsstrategin får långsiktiga politiska mål som håller över både tid och regeringsskiften, hur jag ser på hållbarhet kopplat till ökad svensk livsmedelsproduktion, om jag avser att vidta några åtgärder utifrån min syn på frågan samt om jag avser att agera för att de blå näringarna ska vara en del av livsmedelsstrategin.

Livsmedelsstrategin är en proposition från 2017 som har antagits av riksdagen, och den ligger fast. Regeringen arbetar nu med att vidareutveckla genomförandet av livsmedelsstrategin. Sedan livsmedelsstrategin lanserades 2017 har en rad omvärldsfaktorer som har en tydlig påverkan på livsmedelskedjan förändrats. År 2018 drabbades jordbruket hårt av torka. Därefter kom coronapandemin, som påverkade leveranskedjor och konsumtionsmönster. Rysslands anfallskrig mot Ukraina har dessutom påverkat kostnadsläget och gett en negativ inverkan på den globala livsmedelsmarknaden samt en negativ säkerhetspolitisk utveckling.

Jag träffar regelbundet företrädare för olika politiska partier. Det råder enighet över blockgränserna om att dessa förändringar har tydliggjort behovet av en mer robust livsmedelskedja och att även livsmedelsberedskapen bör inkluderas i det vidare arbetet med livsmedelsstrategin. Min avsikt är att informera miljö- och jordbruksutskottet vartefter arbetet med uppdateringen av livsmedelsstrategin går framåt.

Regeringen har precis påbörjat arbetet med att vidareutveckla genomförandet av livsmedelsstrategin. Startskottet ägde rum med en kickoff i februari i år. En del i det fortsatta arbetet är att lyssna på vad näringslivet efterfrågar. Regeringen kommer att inkludera företrädare för hela livsmedelskedjan i arbetet – företag och organisationer som representerar primärproduktionen inklusive de blå näringarna, förädlingsledet, handeln och restaurangledet kommer att få möjlighet att framföra sina synpunkter. Företrädare för de blå näringarna var således inbjudna och deltog i den kickoff för livsmedelsstrategin 2.0 som hölls på Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet i februari.

Regeringen har höga ambitioner när det gäller samtliga hållbarhetsperspektiv – ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet krävs för att nå en konkurrenskraftig livsmedelskedja. Regeringen vill också se en tydlig produktionsökning som skapar jobb i hela landet och som stärker svensk försörjningstrygghet.

Den ekonomiska dimensionen är därför viktig för att kunna öka produktionen. Företag kommer att producera där lönsamheten finns och investera där kalkylen går ihop. Regering och myndigheter kan bidra genom att ta fram enkla och långsiktiga spelregler, vilket är en av de viktigaste delarna i en uppdaterad livsmedelsstrategi.

Jag vill samtidigt lyfta fram fyra områden där regeringen jobbar vidare inom ramen för livsmedelsstrategin för att säkerställa den svenska konkurrenskraften. Dessa områden är ökad livsmedelsexport, ökad innovationskraft, stärkt kompetensutveckling samt ökad regelförenkling och minskade administrativa kostnader.

Fru talman! I dag kretsar många diskussioner både på EU-nivå och i Sverige kring valet mellan ökad produktion och hållbar produktion. Det handlar inte om att välja det ena eller det andra, utan en hållbar livsmedelsproduktion är en förutsättning för ökad produktion och ökad lönsamhet samt för att trygga livsmedelsförsörjningen på sikt. För att fortsätta ett framgångsrikt arbete behöver aktörerna i värdekedjan dela en helhetssyn om hur konkurrenskraft kan uppnås samtidigt som djurhälsa, djurskydd och folkhälsa värnas.

Svensk mat är god, har låg klimat- och miljöpåverkan och skapar jobb i hela landet. Sverige behöver en stark livsmedelskedja.

Anf. 2 MALIN LARSSON (S):

Fru talman! Jag får börja med att tacka landsbyggsministern för svaren.

Jag har ofta debatterat livsmedelsstrategin här i kammaren. Det är en fråga som engagerar många. Äta måste vi alla, och helst ska maten vara såväl god och hälsosam som hållbar och lokalt producerad.

Den nationella livsmedelsstrategin med sikte mot år 2030 antogs av riksdagen i juni 2017 med ett övergripande mål om en ökad hållbar produktion av mat. Det var en socialdemokratiskt ledd regering som då sjösatte Sveriges första livsmedelsstrategi. Mycket har hänt sedan dess, precis

som ministern tog upp. Jag tänker på torkan, pandemin och kriget i Ukraina men också på klimatförändringarna.

Att vi behöver uppdatera vår befintliga livsmedelsstrategi finns det en bred politisk enighet om. Den dåvarande socialdemokratiska landsbygdsministern Sven-Erik Bucht samlade både näringen och politiker från båda de dåvarande politiska blocken för att alla skulle vara med i arbetet, för att man skulle få långsiktighet i politiken och för att strategin skulle vara hållbar över tid. Det var viktigt att samla både hela kedjan och hela politiken.

Jag kan tyvärr konstatera att det inte tycks viktigt att samla oss i politiken nu när en ny, uppdaterad strategi ska tas fram. Ingen från oppositionen var heller inbjuden till den kickoff som landsbygdsministern bjöd in till.

Jag ställde tidigare en skriftlig fråga till ministern om hur framtagandet kommer att ske och har i denna interpellationsdebatt fått samma svar, nämligen att ministern har för avsikt att informera miljö- och jordbruksutskottet allteftersom arbetet går framåt. Men information är en sak – att få delta i processen är något helt annat.

Jag ställde samma fråga till ministrarnas partikollega Magnus Oscarsson under jordbruksdebatten här i kammaren och fick då till svar att strategin redan finns och att det inte är mycket mer nytt än att man ska försöka att ta fram de olika verktygen och göra verkstad av det hela. Därför behövde inte vi från politiken samlas igen.

Vi från oppositionen var inte inbjudna till kickoffen för livsmedelsstrategin. Jag kan dessutom tyvärr konstatera att landsbygdsministern inte heller ser värdet av att bjuda in oss framöver och att man från denna högerregering inte ser värdet av att i vissa speciellt viktiga frågor få en bred politisk enighet.

Nu var det inte bara vi som var lite snopna, utan även representanterna för de blå näringarna var besvikna för att de inte blev inbjudna.

Utifrån detta önskar jag att ministern utvecklar hur han ser på vikten av att den nya, uppdaterade livsmedelsstrategin får ett brett stöd i riksdagen.

Ministern kallar detta för en ny, uppdaterad livsmedelsstrategi, eller livsmedelsstrategin 2.0, men samtidigt är det inget nytt som ska till. Stämmer det?

Anf. 3 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Vi ska vara medvetna om att det har gått fem år sedan riksdagen beslutade om en nationell livsmedelsstrategi. Det var ett besked som gladdde många. Det skapade framtidstro i näringen, och nu är vi många som är otåliga och vill se mer resultat. Jag ska utveckla lite hur regeringen ska stärka den svenska livsmedelskedjan.

Livsmedelsstrategin innehåller tre strategiska områden, som ligger fast. På området regler och villkor behövs regelförenkling som ger en verklig och upplevd förenkling i företagen. Livsmedelsföretagen lyder som alla vet under en mängd olika lagar och regler som bör kunna analyseras och prövas i det här sammanhanget, både gällande innehåll och tillämpning och gällande myndigheternas bemötande.

Sveriges livsmedelsberedskap och en robust, anpassningsbar livsmedelskedja i förhållande till omvärlden är också viktig att utveckla. Inom området konsument och marknad vill regeringen fokusera på vägar för att öka svensk livsmedelsexport och öka den globala marknadsandelen för att

stärka konkurrenskraften och lönsamheten i livsmedelsindustrin. Detta är en förutsättning för att livsmedelsstrategins mål ska kunna nås. Profilerings av svenska mervärden, såsom hållbarhet på hemmamarknaden som grund för stärkt konkurrenskraft och lönsamhet, är också ett viktigt område.

Inom området kunskap och innovation krävs tydliga förslag för att förenkla och underlätta innovation i livsmedelsföretagen, såväl på nationell som på regional nivå. Det behöver också göras insatser för att underlätta för livsmedelsföretagen att identifiera och rekrytera de kritiska kompetenser som behövs för att företagen ska kunna utvecklas och lönsamheten stärkas även där. Livsmedelsforskningen måste fortsätta att stärkas.

Jag konstaterar att det finns ett stort engagemang i frågorna som rör den svenska livsmedelsproduktionen och att regeringen redan har fått in många intressanta förslag och inspel från aktörerna i livsmedelskedjan. Vi välkomnar också fler.

Jag känner själv en otålighet. Vi vill nu skapa verkstad och tydliga, konkreta förbättringar för den svenska livsmedelskedjan. Det är dock för tidigt att säga exakt vilka förslag vi kommer att gå vidare med, för arbetet startar ju med att vi pratar primärt med dem det berör. Alla aktörer – ja, vem som helst – kan komma in med förslag om sådant de ser påverkar deras verksamheter på ett negativt sätt och där det kan föreslås förändringar.

Detta är vad vi kommer att göra under det första halvåret, vilket börjar gå mot sitt slut. Därefter kommer den politiska processen naturligtvis att ta vid på de områden där aktörerna själva har konstaterat att de vill se förändringar. Men ja, vi har startat med att fokusera på dem som verkligen berörs – de som är ute i myllan och de som står i livsmedelsföretagens anläggningar och förädlar det som bönderna har producerat – och på dagligvaruhandeln i det här första läget.

Anf. 4 MALIN LARSSON (S):

Fru talman! Jag tackar återigen landsbygdsministern för svaren. Det finns en stor enighet i mycket.

Jag vill återigen ta upp den blå näringen, och då tänker jag inte bara på de stora fiskeindustriproducentorganisationerna utan även på de livsmedelsproducenter som står för den övriga sjömaten. De har själva gått ut och sagt att de inte var inbjudna till kickoffen men att de såklart hoppas på att bli inbjudna i processen framåt.

Sjömat som musslor, alger, ostron och sjöping är på stark frammarsch, och i alla fall vi socialdemokrater ser den som en viktig del i vår framtida hållbara livsmedelsproduktion. Därför fattade den tidigare socialdemokratiska regeringen beslut om vattenbruksprogrammet, för att stärka de blå näringarna i Sverige. De är viktiga i dubbel bemärkelse: De producerar bland de mest resurseffektiva proteiner vi har, och arterna bidrar till friskare hav genom att filtrera och äta upp fosfor och kväve från verksamheter på land. De avlägsnar alltså de gödande ämnena. Det är inte för intet de kallas havets reningsverk.

Jag tänker också på betydelsen av den fisk vi har i våra sjöar och hav samt all livsmedelsproduktion inom de blå näringar vi nu ser växa fram runt om i landet. Hemma i Ånge kommun planeras det för en stor landbaserad fiskodling, i resursmässigt samarbete med andra företag i det indu-

striområde som ska växa fram i Alby. Det är en industriell symbios mellan vattenbruk och industri – fantastiskt, tycker jag.

Tack vare vår långa kuststräcka och även våra många sjöar och vattendrag i Sverige har vi väldigt goda förutsättningar att utveckla både produktion och förädling av sjömat. Vattenbruket är en framtidsbransch som kan bidra till jobb och tillväxt i hela landet. Kommer ministern att i processen framåt bjuda in bredare från de blå näringarna, så att även producer av sjömat som musslor, alger med mera är representerade?

Hållbarhet, som jag också lyfte, är en annan jätte viktig del av livsmedelsstrategin. Jordbruket behöver få förutsättningar att ställa om. Nyligen släppte FN:s klimatpanel sin senaste rapport, som visar på det allvarliga läget och att det krävs stora, snabba och permanenta utsläppsminskningar. Vi måste minska utsläppen och ha klimatsmarta produktionssystem.

Kristdemokraterna driver en politik där man är positiv till att den ekologiska odlingen ökar och även till att nya ekologiska metoder kan anammas inom det konventionella jordbruket. Det går att läsa på partiets hemsida. Jag ser också i texterna att Kristdemokraterna tycker att det ekologiska lantbruket spelar en viktig roll, vilket jag håller med om. Men hur kommer vi att se det i den uppdaterade livsmedelsstrategin?

Slutligen måste jag lyfta en annan oerhört viktig fråga, nämligen reduktionsplikten. En sänkt reduktionsplikt, vilket partierna i Tidölaget driver på för, måste kompenseras i andra sektorer. Jordbruket ses av många debattörer som en viktig sektor att införa klimatkompenserade åtgärder i om man sänker reduktionsplikten. Hur ser ministern på detta? Jag vill att han utvecklar detta med risken med en sänkt reduktionsplikt.

Anf. 5 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Svensk jordbruks- och livsmedelsproduktion hör till de mest klimatsmarta i världen, så jag uppmanar med glädje alla att välja svensk mat när de handlar eller besöker en restaurang.

Regeringen har som sagt höga ambitioner när det gäller samtliga hållbarhetsperspektiv. Det ska handla om den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga hållbarheten i hela kedjan. Men vi vill också se en tydlig produktionsökning som skapar fler jobb och stärker vår försörjningstrygghet. Det är ingenting som kommer att ske av sig självt, och den ekonomiska dimensionen är viktig för att vi ska kunna öka produktionen eftersom vi verkar i en öppen marknadsekonomi med konkurrens inte bara inom landet utan även inom Europa och globalt.

Som jag sa tidigare har de blå näringarna självklart en tydlig plats i livsmedelsstrategin. Fisket och hela den förädlingsindustri som följer av fisket är viktiga delar som behöver stärkas, liksom fiskodling och ny innovation. Innovativ sjömat har en viktig roll i den framtida livsmedelsproduktionen. Den landbaserade fiskodlingen i Sverige är relativt ny men mycket intressant, och jag vet att det finns många initiativ på området.

Just nu är dock läget utmanande för många företag inom livsmedelskedjan. Även om lönsamheten för jordbrukssektorn generellt sett varit relativt god under 2021 och 2022 är variationen mellan sektorer och enskilda gårdar väldigt stor. Lönsamheten är samtidigt generellt alltför låg för att ge förutsättningar för en ökad produktion. Osäkerheten är stor även inför kommande år; räntekostnaderna fortsätter att öka, liksom priserna på flera insatsvaror, medan priserna på jordbruksprodukter har fallit.

Livsmedelsstrategin ska som sagt leda till fler och växande företag över hela vårt land, inte bara i de större städerna. Livsmedelsstrategin handlar om jobb och tillväxt i hela Sverige. Den är också viktig för en levande landsbygd eftersom mycket, ja, nästan all, matproduktion sker just där. Fokus kommer att ligga på stärkt lönsamhet och ökad produktion med bibehållen hög ambitionsnivå på miljö- och klimatområdet.

Anf. 6 MALIN LARSSON (S):

Fru talman! Jag tackar åter statsrådet Kullgren. Jag kan dock konstatera att jag inte har fått svar på mina frågor.

Den fråga jag verkligen vill ha svar på, som är både oerhört viktig och brännande här och nu, gäller reduktionsplikten. En sänkt reduktionsplikt måste kompenseras i andra sektorer, och jordbruket ses av många debattörer som en viktig sektor att införa klimatkompenserande åtgärder i om man sänker reduktionsplikten. Detta är allvarligt, och vi riskerar att minska vår livsmedelsproduktion och inte nå de otroligt viktiga målen i livsmedelsstrategin. Jag önskar därför att ministern i sitt slutanförande lägger tiden på att besvara denna fråga.

Vi må tycka olika i en del frågor, men jag är glad över att vi tycks vara eniga om betydelsen av forskning, innovation och robusthet i livsmedelskedjan samt behovet av mer investeringar i lokal, hållbar livsmedelsproduktion, vilket också innebär stora möjligheter för utveckling, tillväxt och sysselsättning i hela landet.

Jag hade dock hoppats på ett annat svar gällande samverkan över parti-gränserna i frågor som är så viktiga för framtiden och hållbarheten över tid.

Avslutningsvis önskar jag fru talmannen, ministern och övriga i kammaren en trevlig helg och upprepar min önskan om svar på frågan om reduktionsplikten.

(Applåder)

Anf. 7 Landsbygdminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Svenska jordbrukare, svenska livsmedelsföretag och svensk handel verkar på EU:s inre marknad, och det är fri rörlighet för dessa produkter. Därför kan vi inte ha lagstiftning, regler och pålagor på svensk matproduktion som inte finns på samma sätt i övriga Europa.

Ledamoten är välkommen att återkomma med interpellationer om reduktionsplikten till de statsråd som primärt hanterar den, men jag ska ta det ur detta perspektiv. Svenska bönder kan inte ha högre kostnader än de europeiska, för då kommer de inte att vara konkurrenskraftiga. Inom regeringsunderlaget är vi överens om att reduktionsplikten ska sänkas, bland annat för att öka det svenska jordbrukets konkurrenskraft.

Ledamoten kan tyvärr inte svara, så vi kanske får ta en särskild debatt om det. Vilken nivå tycker Socialdemokraterna att reduktionsplikten ska ligga på? Ser de inga konsekvenser med att det var mycket dyrare att tanka traktorn i Sverige än i de flesta andra europeiska länder? Detta får direkta konsekvenser. Jag tror att de flesta bönder känner sig lättade över att nu ha en regering som inte styrs av Miljöpartiet, som har en oanad höjd på procentsatsen vad gäller reduktionsplikten.

Det är angeläget att Sverige i tider av kris och krig har en robust livsmedelskedja med god lönsamhet, och den startar med en livskraftig pri-

märproduktion. Det är viktigt att arbeta med storskalighet och effektivisering, men det är också viktigt att det finns småskaliga livsmedelsproducenter av hög kvalitet i Sverige.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2022/23:288 om en strategi för att minska metan- och lustgasutsläpp från jordbruket

Anf. 8 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Jytte Guteland har frågat mig vilken strategi jag har för att minska utsläppen av metan och lustgas från det svenska jordbruket.

Jag har nyligen besvarat en skriftlig fråga på samma tema från Jytte Guteland, och jag upprepar därför delar av mitt svar på den.

Liksom jag påpekade där är den primära uppgiften för jordbruket att säkerställa en global livsmedelsförsörjning för en växande befolkning samtidigt som miljöutmaningar inklusive klimatförändringar och förlust av biologisk mångfald hanteras. Avgörande är också att jordbruket ger god möjlighet till utveckling av jordbruksföretag och sysselsättning i livsmedelkedjan. Erfarenheterna från pandemin och den negativa säkerhetspolitiska utvecklingen tydliggör också jordbrukets vikt för en robust livsmedelskedja.

Som jag tidigare har tydliggjort behöver vi därför arbeta utifrån flera målsättningar samtidigt och ha en helhetssyn för ett hållbart jordbruk och livsmedelssystem. Vi behöver säkra produktiviteten, bidra till klimatomställningen och möta behovet av mer livsmedel. Vi behöver vidare arbeta med ny kunskap och innovationer, exempelvis genom att utveckla växter som är resistent mot sjukdomar, kräver mindre gödsel eller är mer tåliga mot torka.

Regeringen arbetar systematiskt med att stärka det svenska jordbruket på ett sätt som bidrar till jordbrukets klimatomställning. Det inkluderar insatser som specifikt bidrar till att minska utsläppen av växthusgaser, såsom stöd för rötning av gödsel och stöd till investeringar som minskar utsläppen av växthusgaser inom Klimatklivet.

Även insatser inom den strategiska planen för genomförandet av den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027 är viktiga, såsom investeringsstöd, ettåriga miljöstöd, informationsinsatser, innovation och rådgivning, vilka bidrar till att förbättra jordbrukets klimateffektivitet, inklusive utsläpp av lustgas och metan.

Vidare har regeringen gett Naturvårdsverket i uppdrag att tillsammans med bland andra Statens jordbruksverk ta fram förslag på hur Sverige kan uppnå och bidra till minskade utsläpp av metan i syfte att nå klimatmålen och åtagandet i den globala metandeklarationen. Detta uppdrag ska redovisas senast den 29 september 2023.

Som nyss diskuterades har regeringen också påbörjat en uppdatering av den svenska livsmedelsstrategin för att nå en ökad lönsamhet och produktion i livsmedelskedjan och för att förverkliga livsmedelsstrategins övergripande mål. Som jag tidigare påpekat är det min övertygelse att detta ytterligare kommer att stärka jordbrukets klimateffektivitet och bidra till jordbrukets klimatomställning.

Anf. 9 JYTTE GUTELAND (S):

Fru talman och statsrådet! Nu ökar utsläppen från Sverige för första gången på decennier. Naturvårdsverket säger i sin vårrapport att det är osäkert om etappmålen till 2030 kommer att nås. Oron över vart Sverige är på väg i klimatpolitiken är stor, inte bara inom landets gränser hos många medborgare, organisationer och företag utan också utanför Sveriges gränser.

Utsläppen av metan och lustgas från det svenska jordbruket fortsätter att vara höga. Enligt Naturvårdsverket har de årliga utsläppen av koldioxid minskat på flera områden ända sedan millennieskiftet, men för jordbruket står det stilla på nästan 7 miljoner ton. Samtidigt säger många organisationer att världen inte gör tillräckligt för att minska utsläppen. FN:s klimatpanel säger nu med all önskvärd tydlighet att 1,5-gradersmålet är i stor fara att överskridas redan i början av 2030.

Ett av de stora problemområdena är metan och lustgas från det svenska jordbruket. År 2005 var de samlade ESR-utsläppen 43 miljoner ton koldioxidekvivalenter, och 7 miljoner ton av dem kom från jordbruket. År 2021, alltså många år senare, hade man i Sverige lyckats minska utsläppen med en femtedel, men jordbruket stod fortfarande för 7 miljoner ton.

Till 2030 har Sverige ett åtagande enligt ansvarsfördelningsförordningen att se till att våra utsläpp ska vara 21 miljoner ton koldioxidekvivalenter, för att sedan minska ännu mer. Är tanken här att jordbruket fortfarande 2030 ska stå för ungefär en tredjedel av utsläppen? Ska jordbruket tillåtas vara det svarta fåret i klimatpolitiken?

Med anledning av detta frågade jag landsbygdsministern vilken strategi han har när det gäller att få ned utsläppen från jordbruket, men svaret innehöll inga konkreta svar. Statsrådet och regeringen beskriver att frågan utreds av Naturvårdsverket, att det finns delar inom den gemensamma jordbrukspolitiken som ska hantera detta. Men min fråga gällde vad landsbygdsministern gör för att få ned utsläppen i det svenska jordbruket när vi nu har en gökunge i form av svensk jordbrukspolitik i klimatpolitiken.

Därför frågade jag om det finns en strategi, målsättningar, vilja och om statsrådet är oroad. Men det finns inget spår av oro från statsrådet i den här frågan. Klimatet ska mest hanteras, tillsammans med många andra viktiga områden. Detta är uppenbarligen inte en ödesfråga för den svenska regeringen. Vi hör meningar om att vi behöver arbeta utifrån olika målsättningar och ha en helhetssyn för ett hållbart jordbruk – men come on! Så har man ju pratat i tusen år. Det är klart att vi alla vill att det ska vara hållbart. Men var är den konkreta strategin, var är målsättningarna och var är viljan från statsrådet? Och framför allt: Är statsrådet oroad?

Anf. 10 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Det krävs ett helhetsperspektiv i jordbrukets klimatomställning. Vi kan inte lyfta ut en enskild fråga som metan- och lustgasutsläpp och hantera den enskilt. I den svenska livsmedelsstrategin har vi en tydlig grund och helhet. Vi ska öka den totala produktionen av livsmedel samtidigt som vi ska nå miljömål, skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till en hållbar utveckling i hela landet.

Såväl i Sverige som globalt är idisslare viktiga för livsmedelsproduktionen, men också för många andra värden och funktioner. Man kan inte bara fastna i klimatutsläppen från idisslare. Många människor vill kunna

äta kött från idisslare och mjölkprodukter som ost, och det tycker jag att man som konsument ska kunna göra även framöver. Svensk livsmedelsproduktion har en viktig roll att fylla, med goda och hållbara livsmedel från ett jordbruk som ligger i framkant när det gäller både konkurrenskraft och klimatomställning.

Vi behöver självklart fortsätta att utveckla metoder för att minska metan- och lustgasutsläppen från jordbruket, men vi ska vara medvetna om att det handlar om biologiska processer som är en förutsättning för livsmedelsproduktionen. Förändring av foderstaten, nya fodertillsatser och avelsarbete är viktiga pusselbitar för att stärka jordbrukets klimateffektivitet. Vi ser exempelvis intressanta resultat från tillsatser med alger, vilket ser ut att kunna minska metangasen från idisslare väsentligt.

Vi kan inte vila, utan vi behöver förbättra produktiviteten, ge möjligheter till innovationer och förnyelse och fortsätta att stärka kompetensen i hela livsmedelskedjan. Det är helt avgörande för förbättrad produktivitet och resurseffektivitet. En anledning till lägre klimatutsläpp från mjölkproduktionen i Sverige är den höga avkastningen, som har medfört att det behövs färre djur och mindre mark för samma produktion. I Sverige har vi också ett systematiskt arbete för att förbättra effektiviteten i gödselhanteringen och minska växtnäringsläckage, vilket bidrar till minskade metanutsläpp.

Regeringen har påbörjat arbetet med att ta fram en ny klimatpolitisk handlingsplan. Som ett led i detta har vi haft rundabordssamtal med företrädare för jordbruket och andra viktiga delar av näringslivet. Det är viktigt att de åtgärder som vi genomför för att möjliggöra klimatomställning i jordbruket tar hänsyn till möjligheterna att bedriva jordbruks- och livsmedelsproduktion och till jordbruksföretagens perspektiv. Det är för mig angeläget att vi har jordbruket och bönderna med oss i de steg som vi behöver ta i klimatomställningen. Varje företagare kan sitt företag bäst, och vi ska ta vara på det engagemang och den utvecklingskraft som svenska jordbrukare har.

Anf. 11 JYTTE GUTELAND (S):

Fru talman! Vi får ännu en gång en beskrivning av hur situationen ser ut inom jordbruket. Det är en förklaring så god som någon av vad som händer inom jordbruket.

Jag och mitt parti är de första att hålla med om att det finns många goda initiativ bland svenska bönder och inom lantbruket i Sverige. Det finns många eldsjälar och många kompetenta företagare som gör väl avvägda och kloka investeringar. Det finns också en innovationsvilja när det gäller att förändra det svenska jordbruket och en lust att ta sig an detta. Det märker vi när vi är ute på gårdar och träffar lantbrukare runt om i hela Sverige. Vi ser vi att det görs oerhört mycket, så jag vill ge beröm till det arbete som görs.

Men med det sagt är det oerhört viktigt att ett land styrs med tydlighet när det gäller att ta sig an den globala upphettningen. Där behövs det också målsättningar och en vilja att samordna, hjälpa, ge förutsättningar och vara tydlig med vad Sverige har för mål inom olika branscher för att vi ska klara den globala upphettningen. Det är inte något man tar sig an bara för att det är kul, utan det handlar i slutändan om det slitna uttrycket att vi utan en planet inte har något att odla från.

Jordbrukare runt om på planeten har tyvärr redan nu fått uppleva att mark som har odlats i generationer inte längre är odlingsbar på grund av nya förutsättningar – svårigheter med torka, vattenbrist eller annat som förändrar förutsättningarna. Vi vill ju inte att Sverige ska komma till den punkten, även om vi redan nu ser problem med att klimatet och förutsättningarna förändras. En av de stora orsakerna bakom prisförändringarna i matbutikerna är att många grödor har haft svårare förutsättningar på flera håll i världen.

Med allt detta sagt är det viktigt att landsbygdsministern och regeringen visar upp hur jordbruket ska bidra till att minska den globala upphettningen. Det måste vara oerhört viktigt att få känna den tydligheten. Det är klart att det finns vissa utsläpp inom jordbruket som det är svårt att helt komma runt. Då handlar det om huruvida detta ska kompenseras och på vilket sätt. Man behöver sätta upp en tydlig plan för vilka områden vi kommer att behöva kompensera för, inom vilka områden i jordbruket vi förväntar oss en nedgång, vad vi kan erbjuda i stöd, vad riktningen är och hur vi kan samordna.

Vad är det för samtal som pågår på de rundabordssamtal som landsbygdsministern bjuder in till? Det kan ju inte bara vara ett löst betraktande förhållningssätt från regeringens sida.

Anf. 12 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Jag kan konstatera att vi har en tredubbel utmaning som vi behöver hantera. På en och samma gång behöver vi säkerställa global livsmedelsförsörjning för en växande befolkning, möta klimatutmaningarna – inklusive klimatförändringar och förlust av biologisk mångfald – och ge möjlighet till en god levnadsstandard för jordbrukare och sysselsatta i hela livsmedelskedjan.

Kött och mjölk från idisslare är något som människor på många håll i världen får för lite av i sin kost. Kött och mejeriprodukter innehåller en mängd för oss viktiga närings- och proteinsammansättningar som till stor del åstadkoms genom vallgrödor och naturbete.

Naturbetesmarkerna är fullspäckade av biologisk mångfald. Vallodling ger många positiva effekter i Sverige och är viktigt i hela odlingssystemet. Det binder in kol i rotsystem, vilket är en stor kolsänka. Mark med året-runtbete minskar näringsförluster. Det är positivt för markstrukturen, och det sanerar från växtföljdssjukdomar, vilket är ett särskilt problem vid intensiv odling av baljväxter och proteingrödor.

Det är viktigt att jordbruket i sin klimatomställning är fortsatt konkurrenskraftigt. Alla hållbarhetsperspektiv måste hänga ihop. Det hjälper inte klimatet att vi minskar den klimateffektiva jordbruksproduktionen i Sverige och EU och ersätter den med importerade livsmedel.

Miljömålsberedningen och den tidigare regeringen har i propositionen om klimatramverket tydliggjort att det kommer att behöva finnas kvar utsläpp i form av metan och lustgas från jordbrukssektorn för att vi ska kunna bedriva en livsmedelsproduktion i Sverige över huvud taget.

Produktionstillväxten i Sverige har under de senaste 25 åren varit högre än genomsnittet för EU:s medlemsländer, samtidigt som det svenska jordbruket minskar sin miljöpåverkan i takt med att användningen av energi, vatten och gödningsmedel blivit alltmer effektiv. En uppdaterad livsme-

delsstrategi med fokus på innovationer och konkurrenskraft ser jag som mycket viktig för jordbrukets klimatomställning.

Under ordförandeskapet leder vi förhandlingarna om ett reviderat industriutsläppsdirektiv, där frågan om djurhållningen är en viktig del bland annat därför att den bidrar till metanutsläpp, som ska begränsas. I mars uppnådde vi en allmän inriktning som kommer att bidra till mer likvärdiga produktionsförhållanden i djurhållningen inom EU, vilket är viktigt.

Biogasproduktion leder till minskade utsläpp, främst av metan men även av lustgas från både lagring och spridning av gödsel, samtidigt som kväveutnyttjandegraden ökar. Intresset för att bygga nya biogasanläggningar för rötning av gödsel är rekordstort. Denna positiva utveckling får tyvärr just nu ett kraftigt bakslag då EU-tribunalen upphävt Sveriges skattenedsättning för biogas, men vi jobbar hårt för att detta ska förändras.

Jag tror att många bönder som tittar på denna debatt tar till sig det du säger, Jytte Guteland, när jordbruket beskrivs som det svarta fåret och en gökunge. Jag tror att många reagerar ganska starkt på detta, och det gör jag också. Svenskt jordbruk ligger i framkant. Vi måste värna det, och vi måste minska importen av sämre livsmedel till Sverige. Jordbrukare är generellt sett väldigt måna om att hålla en hög cirkularitet och värna sina marker och jorden, för det är vad de lever av.

Anf. 13 JYTTE GUTELAND (S):

Fru talman! Statsrådet måste ha missuppfattat. Det var inte jordbrukare som var gökungen eller det svarta fåret, utan de finns nog snarare i statsrådets korridorer.

Ute på gårdarna finns det många med stark innovationskraft och vilja att ta sig an klimatutmaningen, men det är svårt att göra detta när man inte vet vilka målsättningar som gäller. Det är svårt för en enskild lantbrukare att veta vad det egna betinget är och vilka möjligheter som finns om den miljö man verkar i är otydlig, och jag menar att det är vad statsrådets ledarskap innebär.

Statsrådet blickar ut över jordbrukspolitiken och är förtjänt med vad som visas upp, men han glömmer bort att helheten inte levererar och att svårigheten just nu är att just jordbrukssektorn sitter fast med sina utsläpp medan andra branscher minskar sina.

Nog finns det områden inom jordbrukspolitiken, till exempel metanutsläppen, som kan behöva kompenseras för, men det är viktigt att vi vet vilket beting som finns och vilka målsättningarna är. Ska det minska något? Hur mycket är tänkt att kompenseras för? Vad är ekvationen i jordbrukspolitiken?

Om det fortsätter som det gör just nu riskerar jordbruket att stå för en tredjedel av utsläppen år 2030 och kommer förmodligen att fortsätta i den riktningen, och då bidrar det inte alls till den ansvarsfördelning som Sverige ska stå för. I den gemensamma jordbrukspolitiken på EU-nivå är man också tydlig med att man vill se en minskning av utsläppen från jordbruket.

Statsrådet talar mycket om vikten av en global livsmedelsförsörjning. Jag tror att den globala livsmedelsförsörjningen beror mycket på om vi hanterar den globala upphettningen.

Anf. 14 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):
Fru talman! Jag tackar för denna debatt och för ledamotens engagemang i dessa frågor.

Även om idisslare släpper ut metan, främst via sina rapar när gräset har processats i magarna, har de många positiva effekter – inte bara genom de produkter vi får från dem, som mat, utan framför allt genom vad de de facto äter: gräs. Vallodlingen binder kol i rotsystemet, och när marken är bevuxen året runt minskar också risken för läckage av näringsämnen, som jag nämnde i mitt förra inlägg. Det finns många positiva effekter av att odla vall, men det kommer vi bara att göra om vi har kor.

Man kan bli lite brydd över hur debatten har utvecklats den senaste tiden, då kor har fått skit för i princip allting. Jag skulle vilja citera ledamotens tidigare partiledare Göran Persson, som konstaterade att det inte är kornas fel att vi har en klimatkris. Kornorna var här långt före bilar, flygplan och andra saker. Där ligger inte det stora problemet. De bidrar med mat, de bidrar med näring och de är en del av vad vi kan odla här i landet. De är en del av vår matkultur och tradition.

När det gäller att minska metan och lustgas från jordbruket finns det inga enkla lösningar. För mig och regeringen är det uppenbart att vi behöver arbeta utifrån flera målsättningar samtidigt. Globalt behöver vi producera mer livsmedel med mindre resurser. Vi behöver öka klimateffektiviteten i jordbruksprodukterna, men vi behöver också möta behovet av mer livsmedel.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 7 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Motioner

med anledning av skr. 2022/23:114 Strategisk exportkontroll 2022 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden

2022/23:2384 av Håkan Svenneling m.fl. (V)

2022/23:2386 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD)

§ 8 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 4 maj

2022/23:341 Folkbildning till alla grupper

av Annette Rydell (S)

till utbildningsminister Mats Persson (L)

2022/23:342 Varg på landsbygden

av Patrik Björck (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

Svar på
interpellationer

Prot. 2022/23:104
5 maj

§ 9 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 4 maj

2022/23:626 Arbetsmiljön för personer med funktionsnedsättning

av *Jim Svensk Larm* (S)

till statsrådet *Paulina Brandberg* (L)

2022/23:627 Diskriminering av personer med funktionsnedsättning vid tillsättande av jobb

av *Jim Svensk Larm* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister *Johan Pehrson* (L)

2022/23:628 En uppväxt fri från våld

av *Laila Naraghi* (S)

till justitieminister *Gunnar Strömmer* (M)

2022/23:629 Akutsjukvården som en central del av totalförsvaret

av *Anders W Jonsson* (C)

till statsrådet *Acko Ankarberg Johansson* (KD)

§ 10 Kammaren åtskildes kl. 9.47.

Sammanträdet leddes av andre vice talmannen.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 4 Ärenden för bordläggning.....	2
§ 5 Svar på interpellation 2022/23:283 om revidering av livsmedelsstrategin.....	2
Anf. 1 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD).....	2
Anf. 2 MALIN LARSSON (S).....	3
Anf. 3 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD).....	4
Anf. 4 MALIN LARSSON (S).....	5
Anf. 5 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD).....	6
Anf. 6 MALIN LARSSON (S).....	7
Anf. 7 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD).....	7
§ 6 Svar på interpellation 2022/23:288 om en strategi för att minska metan- och lustgasutsläpp från jordbruket.....	8
Anf. 8 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD).....	8
Anf. 9 JYTTE GUTELAND (S).....	9
Anf. 10 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD).....	9
Anf. 11 JYTTE GUTELAND (S).....	10
Anf. 12 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD).....	11
Anf. 13 JYTTE GUTELAND (S).....	12
Anf. 14 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD).....	13
§ 7 Bordläggning.....	13
§ 8 Anmälan om interpellationer.....	13
§ 9 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	14
§ 10 Kammaren åtskildes kl. 9.47.....	14